

Vikingové mezi realitou a fikcí

Vladimír P. Polách, Ph.D.

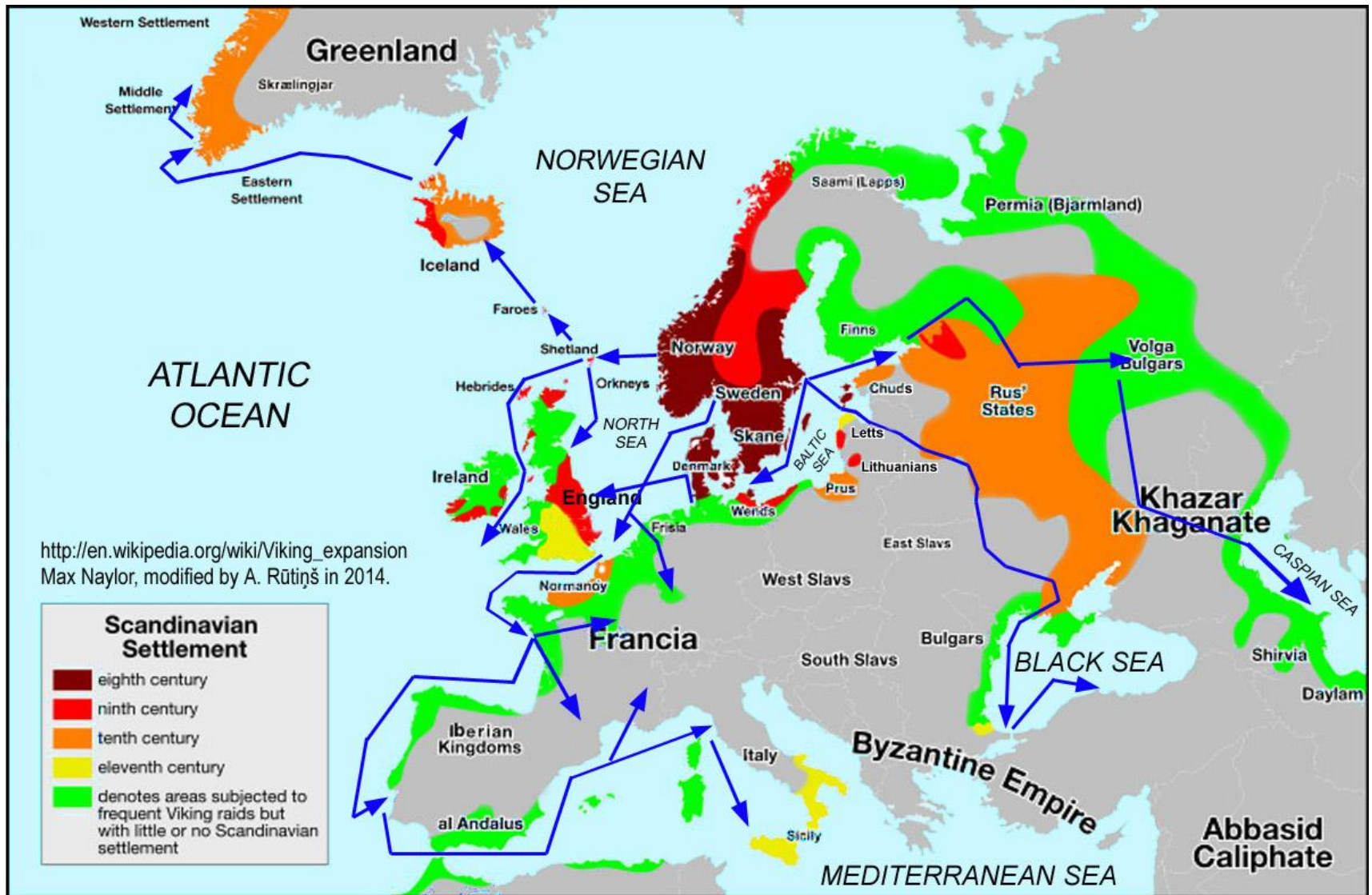

Vikingové: **realita** I

- terminologická nejasnost
- geografické zakotvení
- časové zakotvení
- vytváření historií
 - „dějiny doby vikingské“
 - historie mentalit
 - mytologie
 - každodennost
 - gender
 - etc.

Vikingové: **realita** II

Vikingové: **realita z fikce** I

- prameny
 - prameny písemné
 - domácí, externí
 - narativní vs. jiné –historiografické, diplomatické aj.
 - prameny hmotné: archeologie
 - prameny „jiné“ povahy: runy, umění
- limity poznání: objektivita vs. (re)konstrukce; konstruktivistický přístup (slon v Malmø)

Vikingové: **realita z fikce** II

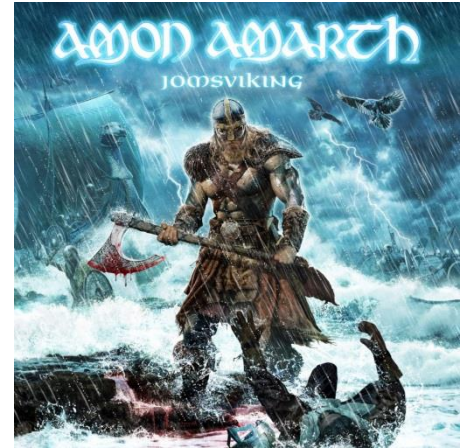
- ságy
 - obecně používaný termín, zobecňování („styl severských ság“ atd.)
 - typologie ság:
 - s. o Islandčanech, s. o králích, s. o minulosti
 - lživé ságy, biskupské ságy, s. o současnosti
 - doba vzniku: 1180s (?) – 1240s
- nejčastější zdroje inspirace: Heimskringla a královské ságy
 - P. Anderson:
- **klíčová otázka**: jak vznikaly ságy?
 - volná próza vs. knižní próza vs. orální sága atd.

Vikingové: **realita z fikce** III

- eddická poezie, runy, magie
 - fragmentarizace, chronologie
 - Dumézilovská komparativní mytologie vs. diskuze o vlivu křesťanství (Ragnarok a vzkříšení)
 - R. I. Page: co neumíme přečíst = magie
- skaldská poezie
 - jsou opravdu dokladem stáří, reflexí minulosti?
 - Sigvat: smrt sv. Olafa
- **klíčové otázky:**
 - lze interpretovat skaldské verše bez okolní prózy?
 - lze interpretovat eddickou poezii?
 - jaké bylo staroseverské publikum a jeho očekávání?

Viking Revival I (realita nebo fikce?)

- 16.–19. století: špinavý barbar → vznešený pohan
- viktoriánská Anglie:
 - 1807: „Viking“ v OED (A. Wawn)
 - 1817: Walter Scott: *Harold the Dauntless*
 - „vikingské“ kořeny hannoverské dynastie
 - 1905–1911 kompletní edice „Norroena Society“ v UK
- Skandinávie:
 - Esaias Tegnér: *Frithjof's saga*, 1820–1825
 - Henrik Ibsen: *Hærmændene på Helgeland*, 1857
 - edice všech severských narativů a nová dějinná interpretace doby vikingské
 - Frans G. Bengtsson: *Rudý Orm* (Röde Orm), 1941
 - kde chyběla, nutnost doplnění: *Kalevala* (1828–1835)
- mimo literaturu:
 - archeologické nálezy (Oseberg)
 - rekonstrukce (Viking)
 - styl (Viking society, výpravy na Island)
 - architektura: Walhalla u Řezna

Viking Revival II

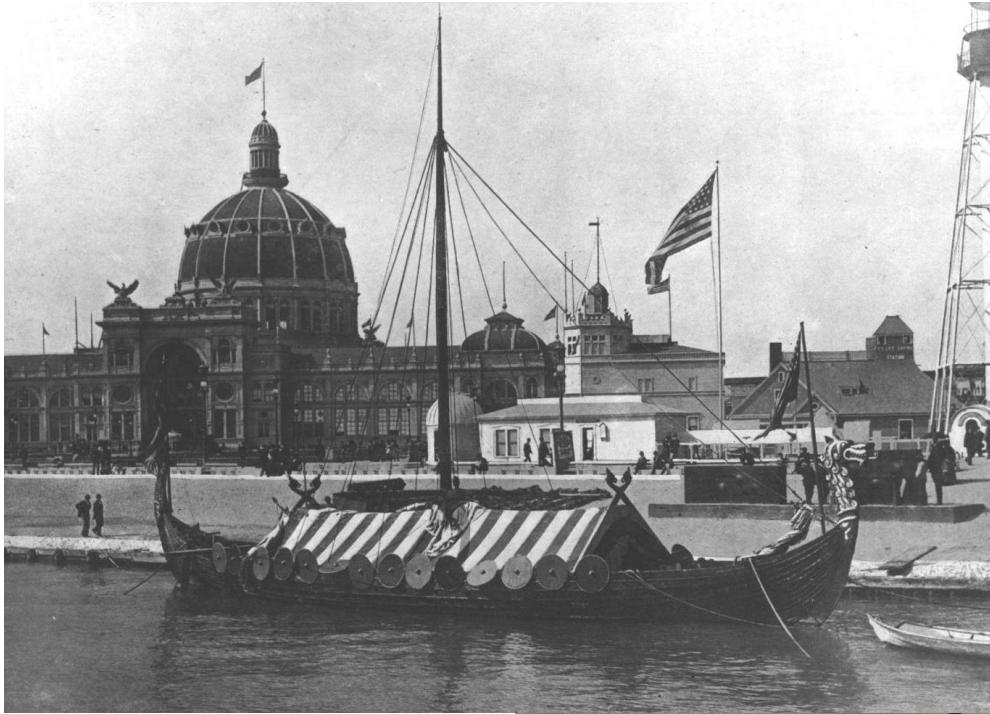

How Gunnar slew Thorgeir, Otkell's son .

GUNNAR'S LAST FIGHT & HALLGERDA'S REVENGE.

Viking Revival III

Viking Revival IV

začátek 20. století: **literární** stereotyp nebo **realita**?

- fyzický vzhled
 - blondátý obr v helmě s rohy
 - blondátá „valkýra“ bojovnice
 - styl oblékání, zdobení
 - čistota (?)
- morálka, etika, charakter
 - Hávamál, Rigspúla
 - čest a pomsta, bratrství, loajalita
 - rovnost mužů u žen (?)
 - odvaha, touha objevovat
- pohanství, mytologie (magie)
 - runy
 - „přírodnost“
- pokrok
 - objevitelské cesty
 - kolonizace; asimilace (anihilace?)
 - literární a umělecká vyspělost

Vikingové ve fikčních světech

1. chronologické hledisko
2. žánrové hledisko
 1. sci-fi vs. fantasy
 2. urban fantasy, alternativní historie
3. forma
4. tematické hledisko
 1. mytologie
 2. dějinné události
 3. aluze, výpůjčky, využití dílčích motivů
5. osa historické autenticity
6. osa historické „autenticity“: časové zakotvení
7. osa faktualnost/fikčnost

Osa historické autenticity

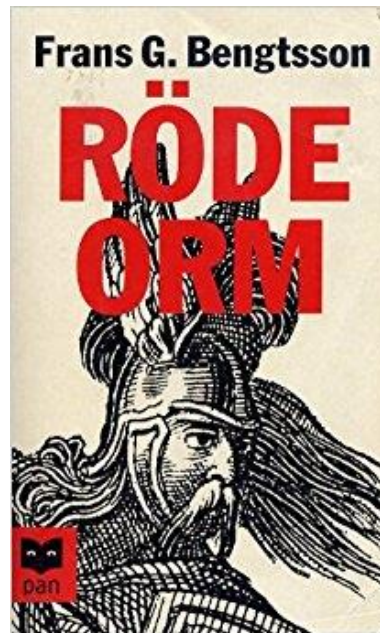
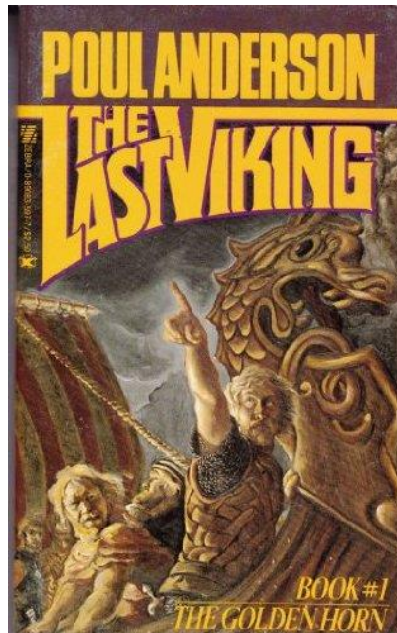
literární zpracování historické události

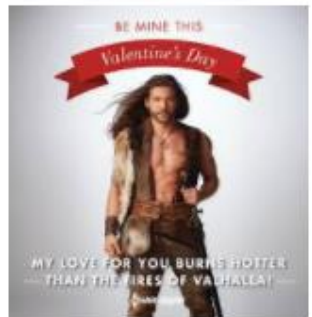
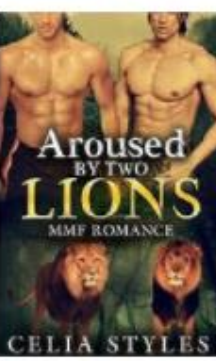
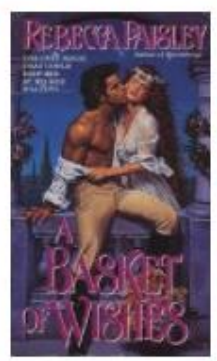
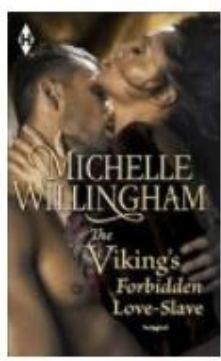
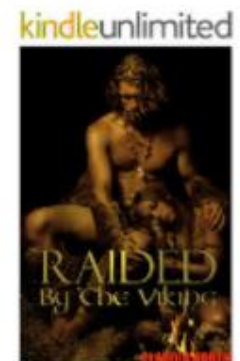

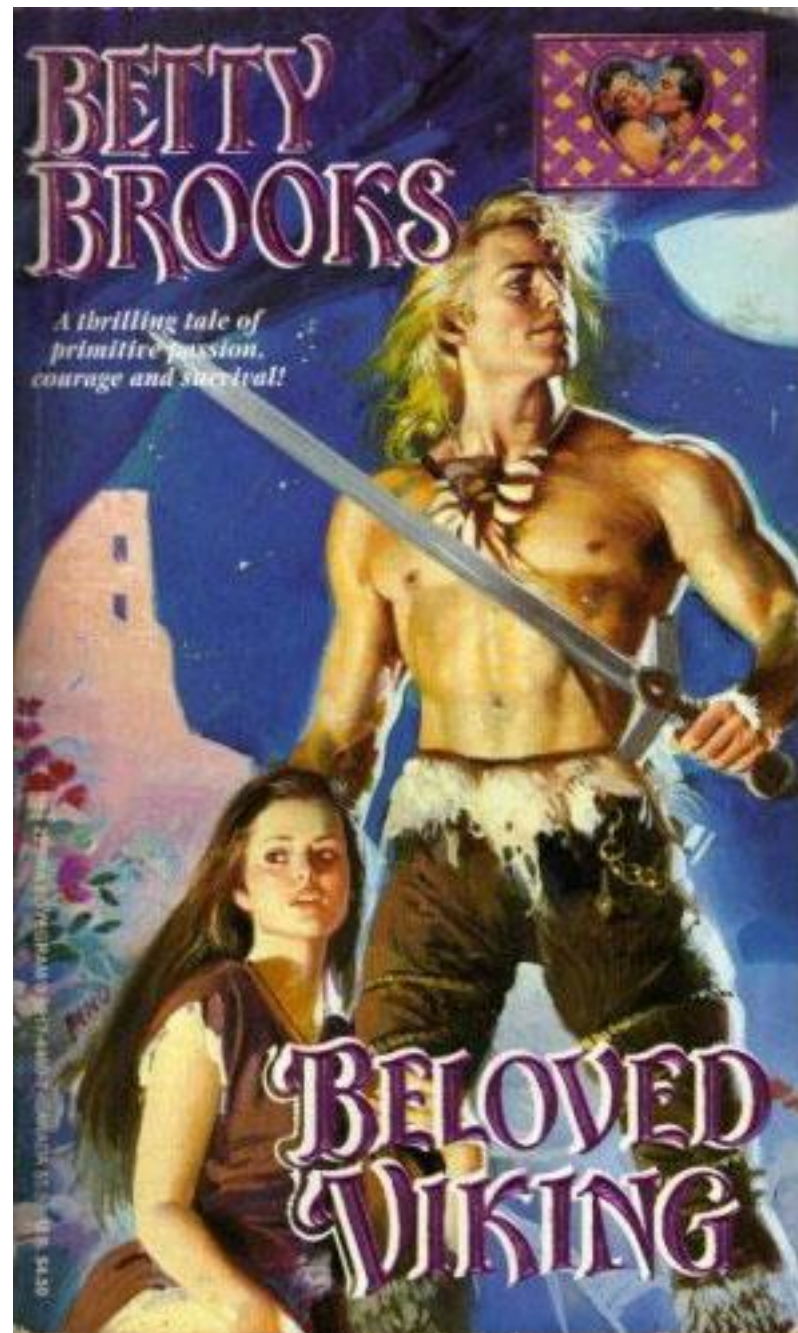
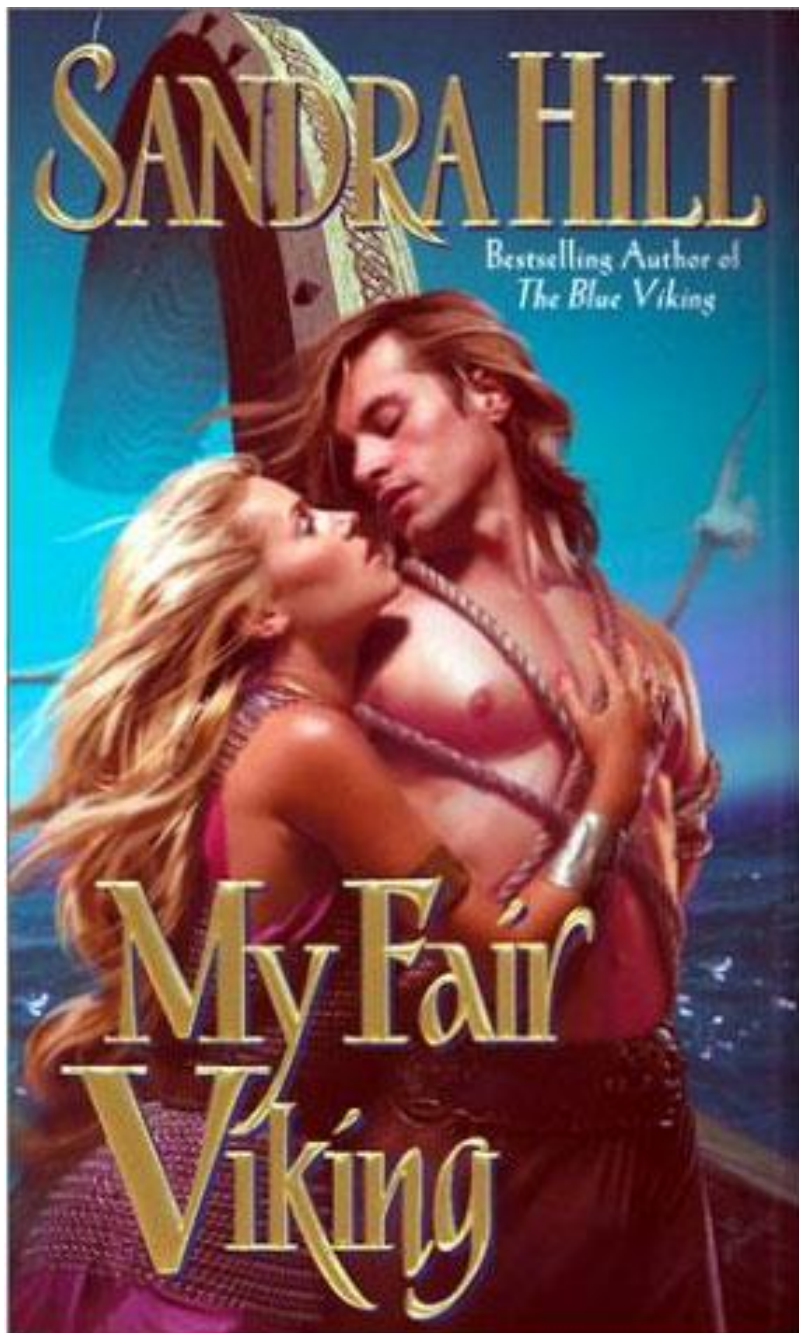
ohlas (možné) historické události

volná (faktuálně možná) narace

Diane Queenston

**THE VIKING
AND HIS ROYAL**

Lover

Viking Romance

Osa historické autenticity II

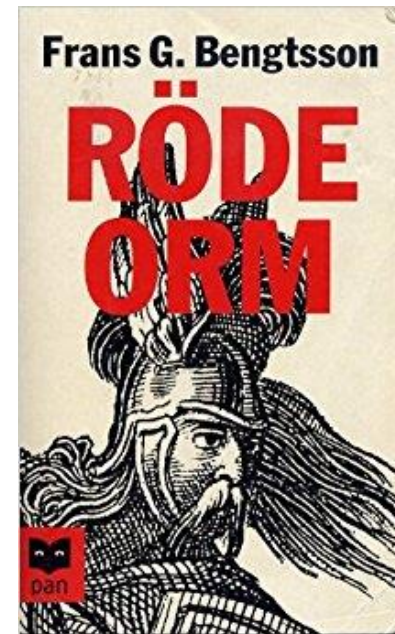
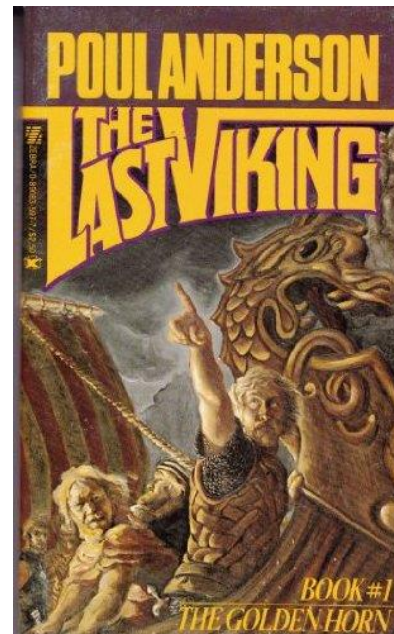
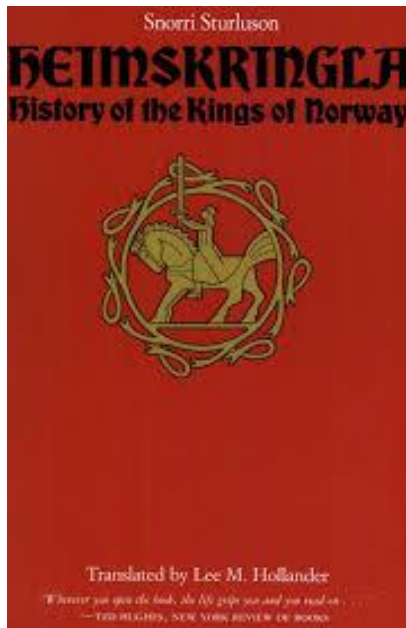
literární zpracování historické události

parafráze historické události

volná (faktuálně možná) narace

Osa historické „authenticity“ III

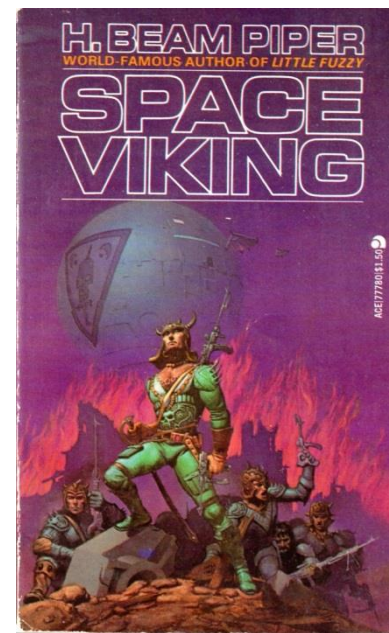
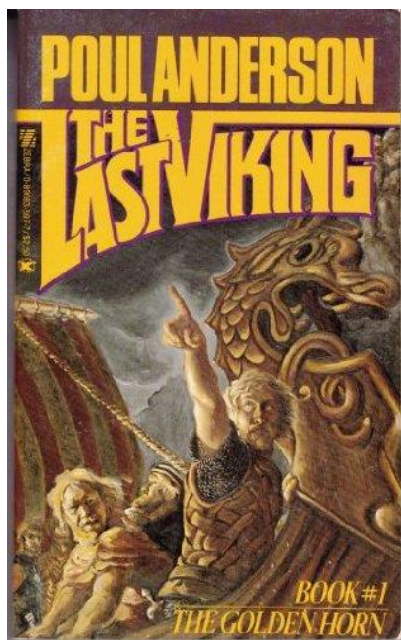
minulost (historická?)

současnost (autora, čtenáře)

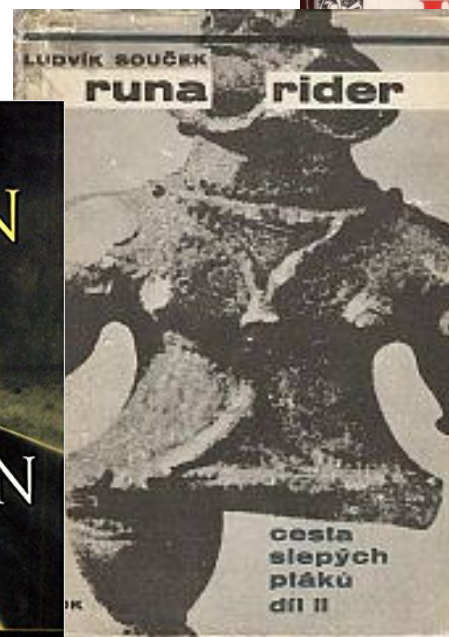
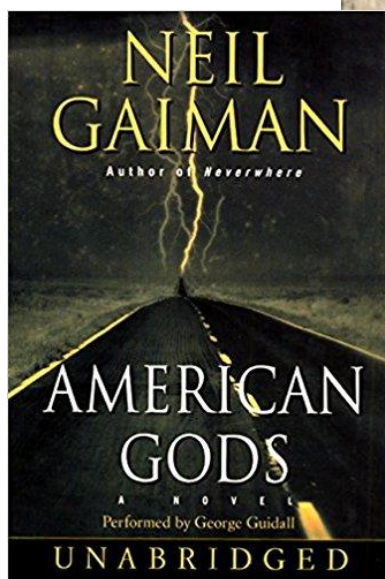
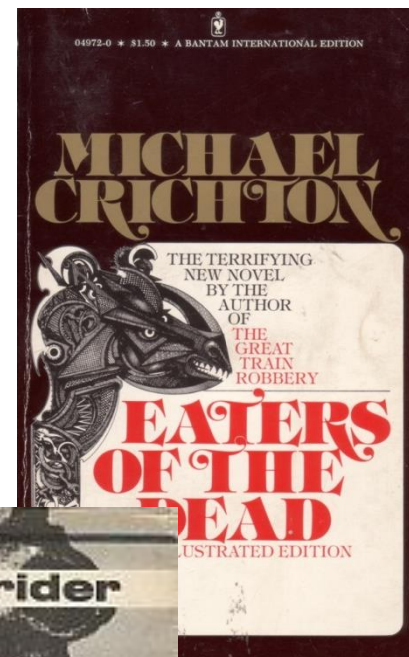

budoucnost

Prvky historické autenticity – zdůraznění

- reálná jména
- reálné události
- časové zakotvení
- vkládání „historických“ skaldských veršů a citací, případně aluzí na materiální předměty
- práce s dokumenty a s „vědeckými postupy“
- absence magie
 - magie zastoupená vědou
 - magie vs. mytologie
 - magie vs. pohanství

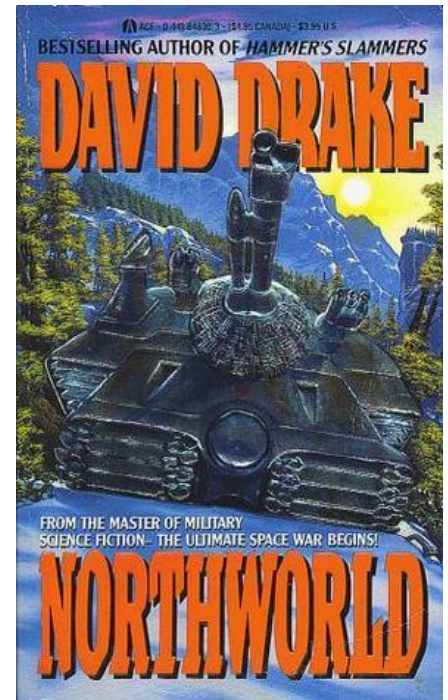
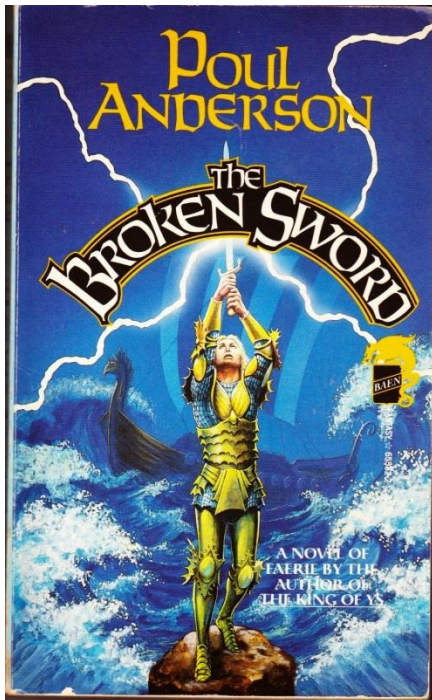

Osa faktuální/fikční

vědecká/akceptovatelná realita

fantasy (magie)

HELGA

What about the killing and looting? That's just as crude, isn't it?

ERIK

Oh well - you've GOT to do them.

HELGA

Why? Why have you got to go round killing and looting?

ERIK

To pay for the next expedition, of course.

HELGA

But that's a circular argument! If the only reason for going on an expedition is the killing and looting and the only reason for the killing and looting is to pay for the next expedition, they cancel each other out.

ERIK

Oh! Stop talking as if we were married!

Děkuji za pozornost.

